

Autorka: Zuzanna Poplewska

NEWSLETTER

GRUDZIEŃ/12/2024

Biuro
Zrównoważonego
Rozwoju

ZIŁONY
WSiZ

2 ZERO
GŁODU

12 ODPOWIEDZIALNA
KONSUMPCJA
I PRODUKCJA

TEMAT NUMERU:

MARNOWANIE ŻYWNOCİ

Cel 2 i 12 Zrównoważonego Rozwoju: Zero głodu, Odpowiedzialna konsumpcja i produkcja

Niskie bezpieczeństwo żywnościowe i związane z nim poważne niedożywienie powoduje u milionów dzieci zaburzenia rozwoju oraz zbyt niski wzrost. Musimy gruntownie zmienić światowy system żywnościowy i rolniczy, aby wyżywić 810 milionów głodujących ludzi.

Zrównoważona konsumpcja i produkcja wymagają systematycznego podejścia i współpracy podmiotów uczestniczących w całym łańcuchu dostaw, począwszy od producentów, a skończywszy na konsumentach. Proces ten zakłada prowadzenie działań edukacyjnych i innych dla konsumentów, mających podnieść ich świadomość na temat zrównoważonej konsumpcji oraz związanym z nią stylem życia poprzez m.in. prowadzenie akcji informacyjnych na temat standardów i oznakowania produktów, czy też angażowanie konsumentów w kwestie zamówień publicznych*.

* <https://www.un.org.pl/cel2>, <https://www.un.org.pl/cel12>

OKIEM EKSPERTA

mgr Ewa Nowak-Koprowicz

Jedni z nas myśląc o skali marnotrawstwa ocenią zjawisko jako globalną tragedię, w umysłach innych niczym neon rozblśnie skojarzenie z globalnym wyzwaniem.

I jak to często bywa, i jedni, i drudzy będą mieli rację. I dobrze, różnimy się w semantyce, w postrzeganiu, jeżeli tylko napędzać nas to będzie do działania.

Marnowanie żywności to nie tylko kwestia ekonomiczna, społeczna, etyczna, ale również środowiskowa.

System żywnościowy jest obecnie głównym czynnikiem przyczyniającym się do zmiany klimatu:

- 1.** Odpowiada za blisko **1/3 całkowitej emisji** gazów cieplarnianych w UE.
- 2.** Stanowi główne **źródło zanieczyszczeń** powodowanych przez nawozy i pestycydy.
- 3.** Doprowadza do **nadmiernego zużycia wody** i **utruty różnorodności** biologicznej.

Zmniejszenie wpływu żywności na środowisko jest kluczowym wyzwaniem stojącym przed rządami i przedsiębiorstwami, przy jednoczesnym zapewnieniu ludziom potrzebnego im odżywiania.

2 ZERO
GŁODU

12 ODPOWIEDZIALNA
KONSUMPCJA
I PRODUKCJA

więcej w artykule
na Zielonym Blogu:

Co to znaczy zmarnować żywność?

zmarnowana

= w sposób świadomy niespożytkowana zgodnie z jej pierwotnym przeznaczeniem na każdym etapie łańcucha żywnościowego¹

¹Raport Marnowanie żywności w Polsce i Europie, Federacja Polskich Banków Żywności, 2012.

Które produkty marnujemy w Polsce najczęściej³?

62% pieczywo

47% owoce

46% wędliny

35% warzywa

21% jogurty

16% sery

10% mięso

9% mleko

6% fast food

Gdyby marnowana żywność założyła kraj, byłaby **trzecim emitentem** gazów cieplarnianych na świecie⁴

³Dane wg szacunków Banków Żywności.

⁴<https://www.meetingplanner.pl/artykuly/esg/1052108-kto-zjada-ostatki-czyli-jak-nie-marnowac-jedzenia-na-eventach.html>

Według ostatniego raportu ONZ w 2022 roku

1,05 mld ton żywności uległo zmarnowaniu²

(19% całkowitej ilości żywności dostępnej na poziomie konsumentów), mowa tu o:

60%

gospodarstwach domowych

28%

gastonomii

12%

handlu

²Raport Think Eat Save Tracking Progress to Halve Global Food Waste. Food Waste Index Report 2024, UNEP – UN Environment Programme, 27.03.2024.

Zgodnie z raportem Szlachetnej Paczki za rok 2024

niemal **2,5 mln Polaków** żyje w skrajnym ubóstwie⁵

Stanowi to **6,6%** populacji Polski

Tylko w 2023 roku ich liczba wzrosła o **47%!**

⁵Szlachetna Paczka, Największe miasto w Polsce. Miasto biedy, 2024. <https://www.szlachetnapaczka.pl/raport-o-biedzie/>

Najwięcej żywności marnuje się na etapie finalnym
— po trafieniu do konsumenta końcowego⁶

Główne przyczyny

marnowania żywności to:

- ✗ nieplanowane i nadmierne kupowanie produktów,
- ✗ wyrzucanie produktów na podstawie etykietowania lub daty ważności,
- ✗ niewłaściwe przechowywanie,
- ✗ impulsywne i nadmiarowe zakupy w wyniku bodźców takich jak promocje,
- ✗ względy estetyczne.

więcej w artykule:

mgr Ewa Nowak-Koprowicz, *Globalna katastrofa czy/i globalne wyzwanie? Refleksja nt. marnowania żywności* — Zielony Blog

⁶ New insights in food security and environmental sustainability through waste food management
<https://link.springer.com/article/10.1007/s11356-023-26462-y>

Największy paradoks współczesnego świata?

730 mln osób głoduje

a ludzie marnują rocznie żywność wartą

ponad bilion dolarów⁷

⁷ Szacunkowe dane za 2022 rok

Co zrobić, aby ograniczyć marnowanie żywności?

✓ **Planowanie zakupów**

Zrób **listę zakupów** przed wyjściem do sklepu, uwzględniając to, co już masz w domu i kupuj tylko to, czego **naprawdę potrzebujesz**

Przechowywanie żywności ✓

Przechowuj jedzenie w **odpowiednich warunkach** (np. produkty chłodne w lodówce), używaj **pojemników hermetycznych**, aby przedłużyć świeżość produktów i **sprawdzaj terminy ważności**

✓ **Kreatywne gotowanie**

Wykorzystuj resztki z poprzednich posiłków, np. warzywa na zupę, pieczywo na grzanki i **eksperymentuj z przepisami „zero waste”**

Korzystanie z przeterminowanej żywności ✓

Zrozum różnicę między terminami: „najlepiej spożyć przed” (nie oznacza, że produkt jest od razu zepsuty) i „należy spożyć do”, sprawdź zapach, smak i wygląd produktów przed ich wyrzuceniem

✓ **Zakupy lokalne i sezonowe**

Kupuj produkty od lokalnych dostawców, które są świeższe i mniej podatne na psucie, a także **wybieraj warzywa i owoce sezonowe**, które są tańsze i bardziej trwałe

Przykładowe inicjatywy

przeciwdziałające marnowaniu żywności
i eliminacji głodu

1. Sieci Jadłodzielni (i tzw. lodówek społecznych)

Pomysł wdrożony dzięki **Stowarzyszeniu Jadłodzielnia Foodsharing Polska**. Na terenie kraju sieć Jadłodzielni liczy **ponad 80 punktów**

2. Banki Żywności

3. Akcje „Zawieszono parafony”

4. Aplikacje typu: „Too good to go”

Aplikacje umożliwiające sprzedaż wciąż wartościowych produktów

5. Kuchnia „zero waste”

Zachęca do ponownego przetwarzania resztek żywności, przygotowywania z tego co zostało

6. Metody przetwarzania odpadów żywnościowych

Jedną z metod przetwarzania odpadów żywnościowych jest fermentacja beztlenowa w efekcie której powstaje energia oraz biogaz⁸

⁸New insights in food security and environmental sustainability through waste food management
<https://link.springer.com/article/10.1007/s11356-023-26462-y>

Zastosowane dotychczas w Polsce rozwiązania

w stopniu niewystarczającym

regulują kwestię marnotrawstwa żywności w łańcuchu rolno-żywnościowym,

nie tylko ze względu na niewielką liczbę samych regulacji, ale również ze względu na niedoprecyzowanie tych istniejących⁹

Ministerstwo Rolnictwa

przygotowało we **wrześniu 2024** projekt ustawy zwiększającej kary za nieuzasadnione wyrzucanie żywności aż **5-krotnie**¹⁰

W lipcu 2021 r. wszedł w życie

Kodeks postępowania UE

dotyczący **odpowiedzialnych praktyk w zakresie biznesu i marketingu** w sektorze spożywczym, który zawiera zobowiązania dotyczące ograniczania i zapobiegania strat i marnotrawienia żywności przez podmioty gospodarcze „pośrodku” łańcucha żywnościowego¹¹

⁹Strategia racjonalizacji strat i ograniczenia marnotrawstwa żywności. Dokument projektowy (2021) Link: <https://bankizywnosci.pl/wp-content/uploads/2022/04/STRATEGIA-PROM.pdf>

¹⁰<https://akademiaesg.pl/marnowanie-zywnosci-bedzie-pieciokrotnie-drozsze/> (wrzesień 2024)

¹¹https://food.ec.europa.eu/document/download/08709964-ef08-4332-a899-a456bdf0bff5_pl

A jak o jedzeniu mowa...

Przypominamy o odświeżonej ofercie naszego wsizowego **Lunch Baru** oraz oferty **Taberny pod sosnami** w Kielnarowej.

DO POCZYTANIA/POSŁUCHANIA

ZIELONY BLOG

05.12.2024 – **Globalna katastrofa czy/i globalne wyzwanie? Refleksja nt. marnowania żywności**
mgr Ewa Nowak-Koprowicz

PROPAGOWANIE WIEDZY

Think Eat Save Tracking Progress to Halve Global Food Waste. Food Waste Index Report 2024 UNEP – UN Environment Programme

Kto zjada ostatki, czyli jak nie marnować jedzenia na eventach Ewa Kięłsznia | TerGo

New insights in food security and environmental sustainability through waste food management N. R. Wani i inni

Raporty nt. marnowania żywności Banki Żywności

Raport o biedzie w Polsce 2024. Biedańsk Szlachetna Paczka

Strategia racjonalizacji strat i ograniczenia marnotrawstwa żywności. Dokument projektowy Banki Żywności

Marnowanie żywności będzie pięciokrotnie droższe Gabriela Duthel | Akademia ESG

PODCASTY WSiIZ / YOUTUBE

Zapraszamy do słuchania **podcastów z zakresu zrównoważonego rozwoju** na stronie podcasty WSiIZ oraz do oglądania naszego kanału „Zrównoważony rozwój” na YouTube.

Wszelkie sugestie dotyczące Newslettera, w tym propozycje interesujących Państwa tematów i inicjatyw prosimy kierować na adres: bzr@wsiz.edu.pl

Biuro
Zrównoważonego
Rozwoju

**ZIELONY
WSiZ**

Zespół Biura Zrównoważonego Rozwoju

Biuro Zrównoważonego Rozwoju – RA 143

+48 17 866 12 82 / +48 17 866 11 84

Autorka: Zuzanna Poplewska